

Könyvtár és közvélemény

Látta a televízióban — ezzel a jelszóval rendezett kiállítást a Szabó Ervin Könyvtár 27. számú fiókja az elmúlt év második felében. Kiállították a tévé-műsört kiegészítő könyveket, illetve azokat a műveket, amelyekből a tévében látott filmek készültek. Az innen kölcsönzött könyvek 36 százalékát a tévé-élmény hatására vitték el az olvasók — közölte a *Könyvtáros* című szakfolyóirat júliusi számában Arató Antal.

»A televízió olvasási kedvet alakító szerepét tehát állandóan számon kell tartania a könyvtárosnak — hangsúlyozza a cikkíró, majd így ír: megállapítható, hogy kölcsönzőink *korszerű olvasmányokat* olvastak el a televízió hatására.«

A beszámoló tehát a tévé hasznosításának lehetőségeit taglalja. Néhány éve aligha foglalkoztak ilyesmivel a könyvtárosok. A technika fejlődése a művelődés hagyományos posztjain is alkalmazkodást, újszerű munkát követel.

Ötvenmillió kötet

Néhány hete bocsátották közre a *Közművelődési Könyvtárak harmadik ötéves tervének irányelveit*. A dokumentum megállapítja: 1961. és 65. között a tanácsi és a szakszervezeti könyvtárakban több mint félmillióval nőtt az olvasók száma. A két hálózatnak 1965 végén 2 108 527 olvasója volt, az ország lakosságának 20,8 százaléka. Ez nemzetközi összehasonlításban is jó eredmény. Az elmúlt esztendőben csaknem 50 millió kötetet kölcsönöztek a könyvtárak. Javultak a könyvtárak elhelyezési viszonyai is, új épületeket nyitottak meg. A berendezésből és a felújításokból, valamint a könyvtárak állományának fejlesztéséből a helyi igazgatási és társadalmi szervek is kivették a részüket.

A helyzet tehát biztató, de mind a Művelődésügyi Minisztérium idézett irányelvei, mind más kiadványok, cikkek és személyes tapasztalatok figyelmeztetnek: bármilyen nagyszerű összkép a 2 millió olvasó és az 50 millió kötet találkozása, országos átlagban ez még most sem felel meg korunk és társadalmunk fokozódó követelményeinek.

Falusi olvasók

Kik olvasnak? A legtöbbet a gyerekek és a középiskolás korú fiatalok. A könyvtári olvasóknak csak 44 százaléka 18 éven felüli, 40 százaléka gyermek, 16 százaléka 14—18 esztendő. Változatlanul küzdeni kell tehát a már több éve ismert gonddal: sok fiatal, ahogy kilép az életbe, »leszokik« az olvasásról.

Érdeemes elgondolkozni a falusi könyvtárhelyzetről szóló beszámolók felett is. A Művelődésügyi Minisztérium irányelvei szerint: »A parasztság 14 százaléka olvasó. A falusi könyvtárak többségének rossz helyiség és személyzeti viszonyai, valamint rövid — és a parasztság életrendjéhez nem alkalmazkodó nyitvatartási ideje nem hatott kedvezően a parasztság szélesebb körű bevonására.«

»A könyvtár heti 12 órát tart nyitva, mindig a délutáni időszakban. Ez a kölcsönzési idő nem elegendő, de a tagolása sem megfelelő. Elkélne a délelőtti nyitvatartás is, legalább hetenként egyszer« — írja a *Könyvtáros* júniusi számában Győri Erzsébet, aki egy borsodi község, Taktaharkány »ingázó« munkásainak művelődési helyzetéről közölt tanulmányt. Még egy elgondolkodtató megállapítás ebből a tanulmányból:

»Jellemző, hogy 1965-ben ebben a faluban egy lakos 1,57 forintot költött könyvre, 680 forintot pedig italra. A könyvhöz nehezebb hozzájutni, mint az italhoz, mivel az állomás melletti italbolt már az első vonathoz kinyit, miután az utolsó vonat is befu-
tott, csak akkor zárják be.«

A tapasztalatok tehát tanúsítják: sok olyan gond nehezíti még a könyvtárak munkáját, amelyeket a társada-

Budapestre vonatkozó újságcikkek				OSZTALYOZÁS	
Szerző: <i>V. A.</i>		Cím: <i>Könyvtári és közvélemény</i>		Tárgy: <i>Orf. h. (1964)</i>	
Forrás: <i>Könyvtári szemle</i>		Hely: <i>1966</i>		Személy:	
(Hely)		(Idő)		Helyszám	
		(Köt. v. füz.)			
		(Oldal)			

lom segítségével, az állami és a társadalmi intézmények fokozottabb figyelmével meg lehetne oldani.

Klasszikusok és kortársak

Mit olvasnak? A statisztika szerint elsősorban szépirodalmat, azon belül is több klasszikust, illetve régebbi művet. A városi lakosság, különösen *az ifjúság körében nagyobb az érdeklődés a kortárs irodalom iránt.*

A csillaghegyi Szabó Ervin Könyvtár vezetője szerint a könyvtár olvasóinak 66 százaléka fiatal, tele érdeklődéssel és sok problémával. Ezek megbeszélésére két-három hetenként 18–20 fiatal részvételével vitaestet tartanak. Bebizonyosodott, hogy *az elmúlt 20 év nagyon érdekli a fiatalokat*, annál is inkább, mert ellentétes dolgokat hallanak erről az időszakról... A könyvtáros igen sok dokumentummal tud segíteni a fiataloknak, hogy bonyolult életünket jobban megértsék. Íme, akárcsak a tévé-műsorhoz kapcsolt kiállítás, ez is újszerű feladat.

A szépirodalom térhódítása öröndetes. A szakmai cikkek és a könyvtári munka irányelvei azonban némi aggodalommal említik a kölcsönzött könyvek között az ismeretterjesztő művek növekvő, de még mindig nem kielégítő arányát. Értékes eredményekről is beszámolnak. Három év alatt *megháromszorozódott a kölcsönzött mezőgazdasági szakkönyvek száma*. Az utazások hatására rendkívül népszerűek az útikalauzok. Több kézikönyvet böngésznek, s ez elsősorban a rejtvényműsorok, a tévé érdeme, akárcsak a mezőgazdasági szakkönyvek népszerűségének emelkedése.

Igények, módszerek

Az olvasás ma már nem a művelődés egyedüli mértéke. A rádió, az újság, a tévé, az ismeretterjesztő előadások, a filmek, a művelődés számtalan lehetőségét kínálják. A szépirodalom, az olvasás, önálló élmény, amely más művészetekkel nem pótolható. Az ismeretterjesztő művek olvasása csak eszköz a tudás megszerzésére és más eszközökkel is helyettesíthető.

Az ismeretterjesztő könyvek aránylag kisebb forgalma nem egyszerűen azt jelenti, hogy javítani kell ugyanazoknak a műveknek a propagandáján — noha nyilván erre is szükség van —, hanem esetleg azt is, hogy másfajta könyveket is ki kell adni.

Az irányelvek szerint a falusi lakosság nagy részénél az *alpműveltség hiánya* nehezíti az ismeretterjesztő művek olvasását. A könyvtári forgalom e tanulsága a könyvkiadók számára is fontos jelzés: *több alapfokú ismeretterjesztő könyvet* kellene megjelentetni.

A televízióban látott művekből a korszerű olvasmányokat kölcsönözték az olvasók. A fiatalok szenvedélyesen érdeklődnek az elmúlt 20 év eseményei iránt — közölték a többi között az itt idézett cikkek. A közkönyvtár ma már nem pusztán kölcsönző intézmény. Fórum is. A jól dolgozó könyvtár közvetít író és olvasó, kiadó és közönség, művelődéspolitikai és társadalom között.

V. A.